

Vi gör studier möjligt.

Budgetunderlag 2022–2024

Utgiftsområde 15 – Studiestöd

The CSN logo is located in the bottom right corner of the page. It consists of a red triangle pointing upwards and to the right, with the letters 'CSN' in white, bold, sans-serif font inside the triangle.

CSN

Innehållsförteckning

Hemställan.....	3
1. CSN 2022 – 2024.....	4
1.1 Samhällsutveckling – utveckling som påverkar studiestöden och CSN.....	4
1.2 Utveckling inom utbildningssektorn.....	6
1.3 Utveckling inom stöden CSN hanterar.....	6
1.4 CSN:s finansiella förutsättningar.....	8
2. Sakanslag.....	12
2.1 Studiehjälp m.m. (Anslag 15 1:1).....	12
2.2 Studiemedel m.m. (Anslag 15 1:2).....	15
2.3 Avsättning för kreditförluster (Anslag 15 1:3).....	18
2.4 Statens utgifter för studiemedelsräntor (Anslag 15 1:4).....	21
2.5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk (Anslag 15 1:5).....	24
2.6 Studiestartsstöd (Anslag 15 1:7).....	24
2.7 Återbetalning.....	25
3. Ekonomiska villkor.....	29
3.1 Översikt över verksamhetens finansiering.....	29
3.2 Redovisning av inkomster.....	30
3.3 Verksamhetsinvesteringar.....	30
3.4 Särskild information om verksamhetsinvesteringar.....	31
3.5 Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar.....	32
3.6 Räntekontokredit.....	33
3.7 Övriga krediter i Riksgäldskontoret.....	33

Hemställan

Centrala studiestödsnämnden (CSN) hemställer för budgetåret 2022 att medel anvisas för följande anslag:

15 1:1	Studiehjälp m.m.	4 497 900 000 kronor
15 1:2	Studiemedel m.m.	18 703 000 000 kronor
15 1:3	Avsättning för kreditförluster	1 950 000 000 kronor
15 1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	34 100 000 kronor
15 1:5	Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	37 700 000 kronor
15 1:7	Studiestartsstöd	400 000 000 kronor
15 1:8	Centrala studiestödsnämnden m.m.	960 700 000 kronor

Vidare hemställer CSN om följande för budgetåret 2022

- Räntekontokredit: 75 000 000 kronor
- Låneram för anläggningstillgångar: 350 000 000 kronor
- Övriga krediter i Riksgäldskontoret: 264 500 000 000 kronor
- Avsättning av medel för förväntad förlust i fråga om studielån: 5,5 procent

I enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag överlämnar CSN budgetunderlag 2022 – 2024 för utgiftsområde 15 Studiestöd.

Sundsvall den 24 februari 2021

Christina Forsberg
Generaldirektör

1. CSN 2022 – 2024

1.1 Samhällsutveckling – utveckling som påverkar studiestöden och CSN

Covid-19-pandemin fortsätter och arbetslösheten består¹

Pandemin fortsätter i en andra våg under vintern 2021. Nya rekommendationer har lämnats och ett vaccinationsprogram har inletts.

En av pandemins allvarigare följder är den fortsatt höga arbetslöshet som prognostiseras. Konjunkturinstitutet förutser att arbetslösheten kommer att nå 9,0 procent under 2021 för att därefter falla tillbaka något.² Arbetslösheten bedöms fortfarande vara högre än 7 procent under hela perioden 2022 – 2024, vilket är högre än arbetslösheten under 2019. Arbetslösheten är högst bland ungdomar och lite lägre bland äldre. Långtidsarbetslösheten ökar.

De höga arbetslöshetssiffror som förutses innebär att fler kommer att studera. Fler kommer att välja studier direkt efter gymnasiet och fler som blir uppsagda eller permitterade kommer att söka sig nya vägar genom att utbilda sig. Fler kommer därmed att ansöka om studiestöd och körkortslån.

Arbetslösheten kommer också att bidra till att fler låntagare ansöker om att få ta del av lånens trygghetsregler, så som till exempel nedsättning. Detta leder till ökad arbetsbelastning för CSN och till att mindre pengar kommer in till staten.

Digitalisering i samverkan

Regeringens vision är ett hållbart digitaliserat Sverige. Det övergripande målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Även inom EU finns höga ambitioner och EU:s medlemsstater ska exempelvis bygga en gemensam digital ingång till Europa med syfte att förenkla för personer som vill resa, flytta, starta företag, studera och arbeta inom unionen. Målsättningen är att den inre marknaden ska fungera bättre. I samband med detta följer även krav på att EU-medborgare normalt inte ska behöva lämna en uppgift mer än en gång till myndigheter.

CSN samverkar inom eSam och med stöd av Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) finns höga ambitioner kring att bygga nya digitala ekosystem till nytta för medborgarna och för ökad effektivitet.

Ökad digitalisering inom EU innebär att CSN behöver byta information med andra myndigheter i Sverige och EU för att underlätta för användarna, vilket ställer krav på väl fungerande och säkra informationsutbyten. Hanteringen av personuppgifter behöver vara fortsatt säker. Prövningar av säkerheten sker, exempelvis kan Schrems II-domen påverka förutsättningar och former för informationsutbyten. Sammantaget innebär digitaliseringen att CSN behöver modernisera många tekniska lösningar. CSN behöver bland annat fortsätta arbetet med att implementera webbtillgänglighetsdirektivet samt utveckla IT-stödet för handläggning av studiestöd (STIS) efter migrering och exempelvis

¹ Det ska i sammanhanget noteras att den volymprognos för studiemedel CSN lämnar i detta budgetunderlag bygger på beslutade medel om fler utbildningsplatser och på medel i ännu inte beslutade propositioner. Eftersom vissa platser är tillfälliga under de närmaste åren motsvarar därför inte volymprognosen fullt ut CSN:s förväntan på antalet studiemedelstagare.

² Arbetsförmedlingen har en något högre prognos över arbetslösheten. Enligt Arbetsförmedlingen kommer arbetslösheten att nå 9,4 procent under 2021.

ersätta stora nattliga körningar med mer onlinelösningar, samt ersätta bilaterala överenskommelser kring informationsutbyten med modern och mer allmän teknik. Inom eSam pågår arbete kring gemensamma lösningar och att tillsammans utveckla för större samhällsnytta. CSN behöver vara med, för att kunna möta kundernas behov och för att ha en effektiv verksamhet, men ser utmaningar kring legala förutsättningar för samverkan, finansiering, syn på effekthemtagning samt prioritering i förhållande till övrig utveckling.

Insatser för att förhindra felaktiga utbetalningar

De senaste åren har den organiserade brottsligheten ökat sin aktivitet gentemot de svenska välfärdssystemen. CSN tar ansvar för studiestödssystemet genom att motverka brottslighet och upprätthålla tilltron till systemet så att studiestödet står sig starkt och kretsloppet kan fortgå.

CSN har fått i uppdrag att minska de felaktiga utbetalningarna och har också fått återrapporteringskrav om hur arbetet utvecklar sig. CSN har fått anslag för detta arbete. De uppföljningar som har gjorts visar på en liten andel felaktiga utbetalningar från studiestödssystemet, en andel som ska minska ytterligare.

CSN kontrollerar ansökningar både före, under och efter ett beslut om studiestöd. Dessa kontroller bedöms vara effektiva. Kompetensutveckling av medarbetare för att de ska kunna upptäcka misstänkta bidragsbrott är högt prioriterad. CSN arbetar också med en mer långsiktig strategi som strävar efter att få både studerande och återbetalare att vilja göra rätt för sig.

CSN ska även bidra till det övergripande målet om minskade felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Att minska de felaktiga utbetalningarna och att motverka brottslighet mot systemen kräver dessutom fortsatt samverkan med andra myndigheter. För att samverkan ska bli effektiv krävs nya informationsutbyten och ökad digitalisering.

1.2 Utveckling inom utbildningssektorn

Större årskullar i gymnasieskolan ger fler studerande med studiestöd

Årskullarna med elever i gymnasieskolan blir större under flera år framöver. I och med att i princip alla i respektive årskull studerar i gymnasieskolan och då får studiehjälp, innebär det att fler kommer att få studiebidrag, inackorderingstillägg, extra tillägg och lärlingsersättning. Fler kommer sannolikt också att rapporteras för ogiltig frånvaro. Detta innebär en ökad arbetsbelastning för CSN. Denna ökning kommer att bestå även under åren 2022 – 2024.

När arbetslösheten är hög kommer fler att gå direkt från gymnasiet till universitet och högskola.³ Det innebär att större årskullar i gymnasieskolan även, på lite längre sikt, kommer att ge fler som studerar vid högskolan och då ansöker om studiemedel. Det finns även tendenser som tyder på att andelen som har studiestöd av dem som studerar, ökar.⁴ Det är sannolikt att även denna trend kommer att fortsätta, förutsatt att regeringens satsning på studier med bibehållet aktivitetsstöd från Arbetsförmedlingen inte ändrar utvecklingen. Om fler studerar med bibehållet aktivitetsstöd kan det innebära att efterfrågan på studiestöd minskar och till att andelen av de studerande som har studiestöd också minskar.

Antalet utlandsstuderande kan komma att minska

Mycket tyder på att antalet personer som studerar utomlands kommer att minska. Antalet utlandsstuderande har minskat under flera år, en trend som har accelererat under den pågående pandemin. Förutom pandemin är dock de övriga orsakerna till att färre studerar utomlands oklara, varför utvecklingen efter pandemin måste betraktas som osäker. Om färre väljer att studera utomlands kommer det att betyda mindre arbete för CSN. Färre som studerar utomlands kan dock istället innebära att fler väljer att studera i Sverige.

1.3 Utveckling inom stöden CSN hanterar

Studiemedlen anpassas till pensionsåldrarna

I budgetpropositionen för 2021 avsattes pengar för att höja åldersgränserna för rätt till studiemedel och för att samtidigt införa ett nytt lån. Detta sker som en anpassning till ett behov personer har att studera högre upp i åldrarna och till att pensionsåldrarna höjs. Med anledning av detta måste CSN utveckla systemstöd för dessa förändringar, vilka ska träda i kraft den 1 januari 2022. Detta påverkar bland annat avskrivningskostnaderna för CSN:s IT-system, se avsnitt 1.4 CSN:s finansiella förutsättningar.

³ Andersson, F. och Hagsten, E. (2010). Konjunkturkänslighet i efterfrågan på högre utbildning. Ekonomisk debatt nr 8, 2010.

⁴ CSN (2020). Studiestödsnyttjande 2019. Dnr ADM/2020:4.

Förändringen kommer att påverka CSN även efter ikraftträdandet. Inte minst kommer CSN:s handläggning att påverkas, då fler kommer att ansöka om studiemedel och olika lånetyper ska läggas samman.

Nytt studiestöd för omställning och vidareutbildning

I avtalsförhandlingarna mellan Svenskt Näringsliv, PTK och LO skissas på ett nytt studiestöd för omställning och vidareutbildning. Detta studiestöd föreslås administreras av CSN och ska löpa parallellt med övriga studiestöd.⁵

En utredning pågår nu i Regeringskansliet för att konkretisera ett sådant nytt studiestöd. Systemstöd för detta studiestöd måste, i fall det blir verklighet, senare utvecklas av CSN. Om ett nytt studiestöd införs kommer det även att leda till att studiestödet blir mer diversifierat. Många kommer att ansöka om flera olika studiestöd och personer i samma klassrum kommer att få olika ersättning. Detta utmanar det sammanhållna studiestödssystemet och ställer framför allt krav på mycket god och tydlig information från CSN. CSN bedömer att ett nytt studiestöd kommer att kräva ytterligare resurstillskott till myndigheten.

Utökad målgrupp för körkortslånet

Av budgetpropositionen för 2021 framgår att möjligheten att låna till körkort bör utökas till att omfatta 19 – 20-åringar med gymnasieexamen.⁶ Avsikten är att öka ungdomars möjligheter på arbetsmarknaden. Denna utökade användning av körkortslånet kan eventuellt, beroende på ökningens komplexitet, komma att införas redan under 2021. I så fall påverkas CSN:s administration under åren 2022 – 2024, bland annat med fler ansökningar. CSN bedömer att en utökad målgrupp för körkortslånet kommer att kräva ytterligare resurstillskott till myndigheten.

Fortsatt fokus på återbetalning

Arbetet med att öka återbetalningen, inte minst från låntagare som är bosatta utomlands, behöver också fortsätta. CSN fortsätter arbetet bland annat genom att – med stöd av ombud – driva domstolsprocesser i utlandet och genom att förmedla den så kallade kretsloppstanken, det vill säga att lånen måste betalas för att studier ska göras möjliga för kommande generationer. CSN ser ett tydligt samband mellan nedlagd tid för dessa och andra åtgärder och ökad återbetalning. Det rättsliga arbetet kostar pengar och avsaknaden av förlikningsmöjlighet är en bidragande anledning till de höga kostnaderna. Regeringen har från och med 2022 aviserat en anslagshöjning med 7 miljoner kronor.

⁵ PTK: Förhandlingsprotokoll Svenskt Näringsliv och PTK (studiestödet tas upp i bilaga 2) <https://www.ptk.se/SysSiteAssets/om-ptk/nyheter/overenskommelse-ptk-sn.pdf>

⁶ Prop. 2020/21:1, utgiftsområde 22.

1.4 CSN:s finansiella förutsättningar

Centrala studiestödsnämnden m.m. (Anslag 15 1:8)

Behov av utveckling av att effektivisera IT-system

Under 2020 slutförde CSN den systemförnyelse som påbörjades 2012. Det innebär migrering till ett mer modernt språk och byte av driftsmiljö från stordator till en distribuerad miljö. CSN har nu en moderniserad plattform med ett nytt programspråk som innebär att CSN har goda förutsättningar för fortsatt utveckling av systemstödet.

Även om programkoden är migrerad är stora delar av nuvarande kod skriven redan år 2000 och är därför i stort behov av utveckling. Utveckling krävs dels för att åtgärda tekniska brister i nuvarande migrerad kod, dels för att komma i kapp med systemutveckling för en mer effektiviserad handläggning samt för förbättrade E-tjänster för CSN:s kunder. CSN planerar under våren 2021 att ta fram en långsiktig plan för detta utvecklingsarbete men kan redan nu se att det finns betydande behov under planeringsperioden 2022 – 2024.

Finansiering av reformen Bättre studiestöd högre upp i åldrarna

Regeringen föreslår i budgetpropositionen 2021 (prop. 2020/21:1) att CSN ska tilldelas extra anslag för att administrera och utveckla handläggningssystemen för nya regler och ett nytt studielån. Den ökning av CSN:s förvaltningsanslag som regeringen föreslår i budgetpropositionen täcker inte tillkommande kostnader för utveckling av systemstöd och tillkommande kostnader för administration. Efter att CSN påbörjat arbetet med systemstödet visar beräkningar att utvecklingskostnaden är betydligt högre än vad CSN angett i sitt remissvar. Myndigheten har kommunicerat dessa beräkningar med utbildningsdepartementet.

År (mnr)	Anslag enl. budgetprop. 2021	CSN:s beräkning	Differens
2021	12,0	5,0	7,0
2022	12,0	15,8	-3,8
2023	7,0	16,6	-9,6
2024	7,0	14,8	-7,8
2025	-	14,8	-14,8
2026	-	14,4	-14,4
2027	-	13,5	-13,5
2028	-	12,9	-12,9
2029	-	12,9	-12,9
2030	-	12,9	-12,9
2031	-	12,9	-12,9
2032	-	8,9	-8,9
2033	-	6,4	-6,4
Summa	38,0	161,8	-123,8

Det är betydande differenser mellan föreslagna anslag och CSN:s beräkningar på anslagsbelastning. Finansieringen innebär en överfinansiering med 7,0 miljoner kronor för 2021 och därefter en underfinansiering från 2022 och framåt. Med anledning av detta hemställer CSN om utökade medel från 2022 och framåt.

Ökade kostnader till följd av covid-19-pandemin

CSN har fått ökad arbetsbelastning till följd av de satsningar inom utbildningsområdet som regeringen beslutat om för att mildra konsekvenserna av utbrottet av pandemin. Ökningen av antalet studerande är kraftig, cirka 56 000 fler studerande har beviljats studiemedel för studier 2020 jämfört med motsvarande period 2019. Erfarenheten från finanskrisen under perioden 2008 – 2010 är att både arbetslöshet och antal studerande ökade kraftigt. Effekten av covid-19-pandemin förväntas bli ännu större och hålla i sig under perioden 2021 – 2024 för att därefter återgå till mer normala nivåer.

Under 2020 ökade kostnaderna med 29 miljoner kronor för handläggning av studiestöd och återbetalning, för porto och utbetalningar samt avskrivningar för nytt systemstöd. Under samma period minskade kostnaderna med 17 miljoner kronor för bland annat resor, konferenser och viss utveckling, vilket innebar ett netto av 12 miljoner kronor i ökade kostnader.

Under 2021 förväntas efterfrågan på utbildning och studiestöd vara fortsatt hög till följd av arbetslösheten. Nettokostnaderna för ökad handläggning beräknas öka med 28,2 miljoner kronor jämfört med före covid-19-pandemin. För åren 2022 – 2024 beräknas kostnadsökningarna till 25,5, 18,5 respektive 16,5 miljoner kronor.

I vårandringsbudgeten för 2020 tilldelades CSN ett ökat förvaltningsanslag med 10,0 miljoner kronor. I budgetpropositionen för 2021 föreslås inget ökat förvaltningsanslag för åren 2021 – 2023. CSN har under 2020 och kommer under 2021 hantera detta genom prioriteringar i verksamheten men hemställer om extra förvaltningsanslag med anledning av volymökningarna för 2022 – 2024.

Ekonomisk utveckling och anslagsäskande för förvaltningsanslag

Ekonomisk utveckling, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Ingående anslagssparande/kredit	18,4	1,8	14,3	-15,0	-43,1
Anslag ¹	899,8	926,6	931,4	937,0	956,5
Kostnader	-916,4	-914,1	-960,7	-965,1	-980,8
Årets resultat	-16,6	12,5	-29,3	-28,1	-24,3
Utgående anslagssparande/kredit	1,8	14,3	-15,0	-43,1	-67,4

¹ Anslagsprognoserna för perioden 2022 – 2024 bygger på underlag från inrapporteringsystemet Hermes. Anslag för 2020 – 2021 är enligt gällande regleringsbrev.

Inför verksamhetsåret 2020 hade CSN ett ingående överföringsbelopp på 18,4 miljoner kronor. Utfallet 2020 resulterade i underskott med 16,6 miljoner kronor vilket innebär att ett ingående överföringsbelopp på 1,8 miljoner kronor överförts till 2021.

CSN har höga kostnader för handläggning på grund av effekter av covid-19-pandemin. Trots detta beräknas ett överskott 2021 främst till följd av flera större utvecklingsprojekt som lånefinansieras. Till verksamhetsåret 2022 beräknas ett ingående anslagsöverskott på 14,3 miljoner kronor.

I prognosen för 2022 är CSN:s kostnader 29,3 miljoner kronor högre än anslaget vilket motsvarar nettot av ökade handläggningens volymer samt underfinansiering av reformen Bättre studiestöd högre upp i åldrarna. CSN ser att ökningen på grund av covid-19-pandemin är tillfällig och hemställer om extra medel för perioden 2022 – 2024. Reformen Bättre studiestöd högre upp i åldrarna är underfinansierad och hemställer om en långsiktig finansiering som motsvarar påverkan på förvaltningsanslaget.

Om det beslutas ytterligare reformer som påverkar CSN:s administration för perioden hemställs dessa kostnader enligt de remissvar CSN lämnar i förekommande fall.

Anslagsäskande, anslag 15 1:8 Centrala studiestödsnämnden m.m., ap1, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Anslag ¹	899,8	926,6	931,4	937,0	956,5
Bättre studiestöd högre upp i åldrarna	-	-	3,8	9,6	7,8
Ökade kostnader p.g.a. covid-19-pandemin	-	-	25,5	18,5	16,5
Summa anslag	899,8	926,6	960,7	965,1	980,8

¹ Anslagsprognoserna för perioden 2022 – 2024 bygger på underlag från inrapporteringsystemet Hermes. Anslag för 2020 – 2021 är enligt gällande regeringsbrev. Anslag för 2020 inkluderar extra anslag för förbättrad återbetalning samt extra medel för ökade kostnader för covid-19-pandemin. 2021 inkluderar extra anslag för förbättrad återbetalning samt extra medel för ökade kostnader för reformen Bättre studiestöd högre upp i åldrarna.

CSN hemställer om 960,7 miljoner kronor i anslag för verksamhetsåret 2022.

2. Sakanslag

2.1 Studiehjälp m.m. (Anslag 15 1:1)

Anslagsbelastning

Studiehjälp består av studiebidrag, extra tillägg, inackorderingstillägg, ersättning för dagliga resor för svenska elever utomlands och kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning.

Anslagsförbrukning, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Studiebidrag	3 962,7	4 083,2	4 171,2	4 266,3	4 356,0
Extra tillägg	124,6	122,1	123,1	124,4	125,4
Inackorderingstillägg	67,6	68,9	70,2	71,7	73,4
Ersättning för dagliga resor	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Lärlingsersättning	113,4	127,0	133,1	139,1	145,2
Summa¹	4 274,8	4 401,4	4 497,9	4 601,8	4 700,3

¹ Utfallet för år 2020 har hämtats från ekonomisystemet Agresso. De enskilda beloppen per stödform är hämtade från studiehjälpens produktionssystem, varför det förekommer skillnader vid summeringen.

Antal elever med studiehjälp, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Antal elever	432 539	445 500	456 300	466 000	475 300

Studiebidrag

Prognosen över antalet elever med studiebidrag bygger på uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB). Enligt SCB:s befolkningsframskrivningar kommer det totala antalet 16 – 20-åringar att öka successivt perioden 2021 – 2024. Även CSN:s prognos över antalet elever med studiebidrag påverkas av större årskullar och av flyktingströmmar. För respektive ålder (16–20 år) har CSN beräknat andelen och antalet med studiebidrag.

Antal elever med studiebidrag, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Antal elever	431 929	444 900	455 700	465 400	474 700

Studiebidraget utbetalas normalt under 10 månader per år. Det maximala årsbeloppet per elev i studiebidrag är 12 500 kronor. Det genomsnittliga beloppet per elev blir lägre än maxbeloppet, främst beroende på att många elever inte läser med studiebidrag under hela året. De genomsnittsbelopp CSN använder i prognoserna är beräknade med hjälp av nyttjandegrader för respektive ålder, som är hämtade från tidigare utfallsdata.

Studiebidraget lämnas först från och med kvartalet efter det att den studerande fyllt 16 år. Det innebär att hälften av en årskull elever som börjar gymnasieskolan inte alls får studiebidrag eller enbart får studiebidrag under delar av sin första termin i gymnasieskolan.

Utflyde av studiebidrag, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Studiebidrag	3 962,7	4 083,2	4 171,2	4 266,3	4 356,0

Extra tillägg

Det inkomstprövade extra tillägget lämnades 2020 till 21 400 elever, vilket är en kraftig minskning med 9 500 elever jämfört med 2019. Det var även en betydande minskning av andelen med extra tillägg i förhållande till studerande med studiebidrag.

Redan 2019 skedde ett trendbrott när antalet och andelen elever som fick extra tillägg minskade något, efter många års ökning. År 2020 var minskningen betydligt större. Utvecklingen har sannolikt ett samband med invandringen till Sverige och den stora flyktingmottagningen 2015, särskilt antalet ensamkommande flyktingbarn påverkar utflödet av extra tillägg. Under perioden 2021 – 2024 beräknar CSN endast mindre förändringar av antalet elever med extra tillägg.

Antal elever med extra tillägg, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Antal elever	21 435	21 000	21 200	21 400	21 600

Extra tillägg lämnas med 855, 570 eller 285 kronor per månad. Inkomstgränserna och beloppen har varit oförändrade sedan den 1 juli 1994. En hög andel elever är berättigade till det högsta bidraget på grund av mycket låga familjeinkomster. Av dem som fick extra tillägg återfanns 91 procent i den grupp som fick det högsta beloppet.

Utflyde av extra tillägg, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Extra tillägg	124,6	122,1	123,1	124,4	125,4

Inackorderingstillägg

Inackorderingstilläggets storlek varierar mellan 1 190 och 2 350 kronor per månad beroende på avståndet mellan föräldrahemmet och skolan. Under 2020 har 7 231 elever beviljats inackorderingstillägg vilket är ungefär oförändrat jämfört med 2019. Under perioden 2021 –2024 beräknas en viss ökning av antalet elever med inackorderingstillägg. Prognosen av antalet elever med inackorderingstillägg är kopplad till utvecklingen för det totala antalet med studiehjälp och andelen vid friskolor.

Antal elever med inackorderingstillägg, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Antal elever	7 231	7 350	7 500	7 700	7 900

Utflyde av inackorderingstillägg, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Inackorderingstillägg	67,6	68,9	70,2	71,7	73,4

Studiehjälp för utlandsstudier

Utgifterna för studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg utomlands ingår i ovan beräknade utflyden. Därutöver utbetalas cirka 300 000 kronor per år i ersättning för dagliga resor. År 2020 fick 1 100 elever studiebidrag utbetalt, 300 elever inackorderingstillägg och endast ett fåtal fick extra tillägg och ersättning för dagliga resor.

Kostnadsersättning till elever i gymnasiallärlingsutbildning (lärlingsersättning)

Studierande som går på en lärlingsutbildning inom gymnasieskolan har möjlighet att ansöka om lärlingsersättning. Lärlingsersättningen kan maximalt utbetalas med 1 000 kronor per månad i nio månader under året. Under 2020 har 18 800 elever beviljats lärlingsersättning. Det är en ökning med 1 500 personer jämfört med 2019. Prognosen är att antalet elever med lärlingsersättning fortsätter att öka, bland annat eftersom antalet 16 – 20-åringar blir fler under prognosperioden.

Antal elever med lärlingsersättning, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Antal elever	18 765	21 000	22 000	23 000	24 000

Utflyde av lärlingsersättning, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Lärlingsersättning	113,4	127,0	133,1	139,1	145,2

2.2 Studiemedel m.m. (Anslag 15 1:2)

Anslaget är uppdelat i fyra anslagsposter: generellt bidrag, högre bidrag, tilläggsbidrag och statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag. Det generella bidraget är styrt av rättigheter, medan det högre bidraget beviljas inom de ekonomiska ramar som finns. Studiemedel i form av lån belastar inte anslaget och redovisas därför under anslagen 'Statens utgifter för studiemedelsräntor' och 'Avsättning för kreditförluster'.

Anslagsbelastning

Anslagsförbrukning, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Generellt bidrag	11 293,5	12 304,8	11 794,9	11 352,7	11 490,9
Högre bidrag	2 411,0	2 590,1	2 558,3	2 445,3	2 497,7
Tilläggsbidrag	631,2	730,5	714,8	701,0	728,2
Pensionsavgifter	3 104,7	3 675,8	3 635,1	3 607,2	3 571,3
Anslagsförbrukning	17 440,4	19 301,2	18 703,0	18 106,3	18 288,0

Anslagsbelastningen är främst beroende av antalet studerande. För varje tusental studerande med generellt bidrag som det faktiska antalet avviker från prognosen ökar eller minskar anslagsbelastningen med 37 miljoner kronor per år. Motsvarande siffra för studerande med högre bidraget uppgår till 72 miljoner kronor per år.

Även prisbasbeloppets utveckling har betydelse för anslagsbelastningen. För varje hundratal kronor som basbeloppet avviker från prognos ökar eller minskar anslagsbelastningen med 42 miljoner kronor år 2022. Förändringen varierar något beroende på avrundningseffekter.

Antal stödtagare

I prognosen över antalet studerande med studiemedel har CSN utgått från volymerna från andra halvåret 2020. Under 2020 ökade antalet studiemedelstagare kraftigt och därefter beräknas en viss ytterligare ökning 2021 genom fler utbildningsplatser i kombination med ökad efterfrågan på utbildning när arbetslösheten ökar ytterligare. CSN har utgått ifrån Konjunkturinstitutets prognos över arbetslösheten.

För perioden 2022 – 2024 är CSN:s prognos en successiv minskning av antalet studiemedelstagare. Många utbildningsplatser har tillfällig finansiering som upphör under perioden samtidigt som arbetslösheten förväntas minska. Återgången till inkomstprövning beräknas också minska antalet studiemedelstagare under perioden, även om det är ovisst hur länge som det tillfälliga slopanDET av fribeloppet kommer att gälla. I studiemedelsprognosen har CSN utgått ifrån en förlängning till och med den 30 juni 2021.

Antal personer med studiemedel, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Grundskole- och gymnasiestudier	179 452	195 000	183 000	176 000	175 000
Eftergymnasiala studier	394 420	410 000	397 000	382 000	379 000
Utlandsstudier	22 967	21 500	24 000	25 000	25 500
Totalt (Netto)¹	559 298	589 000	567 000	545 000	541 000

¹ Nettoräknat antal. En person kan förekomma både utomlands och som studerande i Sverige samt på flera studienivåer under året, men totalsumman är nettoräknad. Det vill säga en person förekommer bara en gång i totalsiffran.

Genomsnittsbelopp

Beräkningen av genomsnittsbeloppen under prognosperioden grundas på nyttjandegraden från 2020, det vill säga den andel av maxbeloppet som de studerande faktiskt utnyttjat. Nyttjandegraden beror främst på studietakten och studietidens längd. Maxbeloppet och därmed genomsnittsbeloppets storlek påverkas även av prisbasbeloppet. År 2021 höjdes prisbasbeloppet med 300 kronor.

Högre bidrag

Anslagsposten för högre bidrag är uppdelad i olika delposter.

- Delpost 2.2 för dem som studerar för att nå grundskole- eller gymnasiekompetens
- Delpost 2.3 för studerande som repetitionsläser på grundskolenivå
- Delpost 2.5 för arbetslösa ungdomar i åldrarna 20 – 24 som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning eller från introduktionsprogram
- Delpost 2.7 för studerande på kompletterande pedagogisk utbildning (KPU), som leder till ämneslärarexamen
- Delpost 2.8 var en tillfällig delpost i samband med utfasningen av högre bidrag som beviljas utifrån utbildningskontrakt till ungdomar i åldrarna 20 – 24 år.

För delpost 2.2 utgår prognosen från det senaste halvårsutfallet. Därefter beräknas en volymökning på grund av fler utbildningsplatser och ökad arbetslöshet. Viss hänsyn har även tagits till det tillfälligt slopade fribeloppet.

För delpost 2.3 beräknas fullt utnyttjande av tilldelade medel 2021. För perioden 2022 – 2024, där anslagsbeloppen ännu är okända, har CSN beräknat utgifterna utifrån att ungefär 5 500 studerande per halvår kan få högre bidraget från delposten.

För delpost 2.5 har prognosen för 2021 anpassats efter tillgängligt belopp. Pengarna beräknas räcka för att bevilja högre bidraget från delposten till ungefär 7 000 studerande första halvåret och 6 000 studerande andra halvåret. För 2022 – 2024 utgår prognosen tillsvidare från att anslaget fortsätter tilldelas 500 miljoner kronor per år och att pengarna kommer att nyttjas.

För delpost 2.7 utgår prognosen ifrån utfallet andra halvåret 2020. Därefter beräknas ökning till följd av de satsningar som görs på kompletterande pedagogisk utbildning i enlighet med budgetpropositionen.

För delpost 2.8 finns inga pengar tilldelat från och med 2021 eftersom det tidigare beslutats att utbildningskontrakten ska avvecklas. Det har även ändrats i studiestödsförordningen att möjligheten upphör att erhålla högre bidraget utifrån utbildningskontrakt.

Studiebidrag, utgifter, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Generellt bidrag	11 293,5	12 304,8	11 794,9	11 352,7	11 490,9
Högre bidraget	2 411,0	2 590,1	2 558,3	2 445,3	2 497,7
– kompetenshöjande studier	1 633,5	1 830,4	1 741,1	1 624,4	1 669,9
– repetition	193,2	201,5	224,3	227,1	231,8
– komplettering m.m. 20-24 år	515,0	473,5	500,0	499,7	499,9
– pedagogisk utbildning	66,9	84,6	92,9	94,1	96,0
– utbildn. kontrakt 20-24	2,4	-	-	-	-
Totalt	13 704,5	12 911,3	14 353,2	13 798,0	13 988,6

Tilläggsbidrag

Antalet studerande med barn som får tilläggsbidrag under prognosperioden har beräknats som en andel av det totala antalet med studiemedel, på grundskole- och gymnasienivå respektive eftergymnasial nivå. Under 2020 var det 32 procent av studiemedelstagarna på grundskole- och gymnasienivå som fick tilläggsbidrag. Motsvarande siffra på eftergymnasial nivå var 16 procent. Det finns en stigande trend för andelen på eftergymnasial nivå som förväntas fortsätta. De beräknade utgifterna i tilläggsbidrag följer till stor del prognosen över det totala antalet studiemedelstagare.

Tilläggsbidrag, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Tilläggsbidrag	631,2	730,5	714,8	701,0	728,2

Statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag

Pensionsgrundande belopp har beräknats som 138 procent av det studiebidrag som betalas ut. Pensionsavgifterna har sedan beräknats som 18,5 procent av det pensionsgrundande beloppet. Därefter medräknas den reglering av inbetalda pensionsavgifter som görs tre år i efterhand. Även den ränta som uppkommer är inräknad. För 2021 är regleringsbeloppet och den preliminära inbetalningen av pensionsavgifter fastställda.

Statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Pensionsgrundande belopp	-	-	19 807,4	19 041,2	19 304,2
Beräknade pensionsavgifter	3 392,1	3 964,7	3 664,4	3 522,6	3 571,3
Regleringsbelopp	-287,4	-288,9	-29,3	84,6	-
Statlig ÅP-avgift	3 104,7	3 675,8	3 635,1	3 607,2	3 571,3

2.3 Avsättning för kreditförluster (Anslag 15 1:3)

Anslaget är uppdelat i tre anslagsposter; konstaterade förluster på utlåning till och med 2013, förväntade förluster på utlåning från och med 2014 samt konstaterade förluster för återkrav.

Anslagsbelastning

Anslagsförbrukning, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Konstaterade förluster	490,0	470,0	558,0	541,0	545,0
Förväntade förluster	1 351,7	1 405,1	1 375,5	1 307,8	1 318,8
Konstaterade förluster återkrav	13,4	15,5	16,5	17,0	17,5
Anslagsförbrukning	1 855,2	1 890,6	1 950,0	1 865,8	1 881,3

Anslagsbelastningen under prognosperioden är främst beroende av hur mycket lån som utbetalas och vilken procentsats som används vid den beräknade avsättningen för förväntade förluster till kreditreserven. För varje tiondels procentenhet som avsättningsandelen avviker från prognos minskar eller ökar utgifterna med 25 miljoner kronor.

Konstaterade förluster på utlåning till och med 2013

Anslagsposten belastas huvudsakligen av utgifter för avsättning till kreditreserven för avskrivningar av kapital och kapitaliserad ränta, som är hänförliga till studielån tagna från och med 1989 till och med 2013.

Konstaterade förluster på utlåning till och med 2013, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Konstaterade förluster	490,0	470,0	558,0	541,0	545,0

Under perioden 2021 – 2024 beräknas avskrivningar på grund av behörighetsgivande studier minska medan avskrivning på grund av dödsfall och ålder förväntas öka. För innevarande år förs anslaget belopp över månadsvis i tolfte delar till kreditreserven. Ungefär två år i efterhand korrigeras anslagsbeloppet utifrån utfallsiffror.

Förväntade förluster på utlåning från och med 2014

Anslagsposten belastas av utgifter för avsättning till kreditreserven för att täcka förväntade förluster på utlåning från och med 2014.

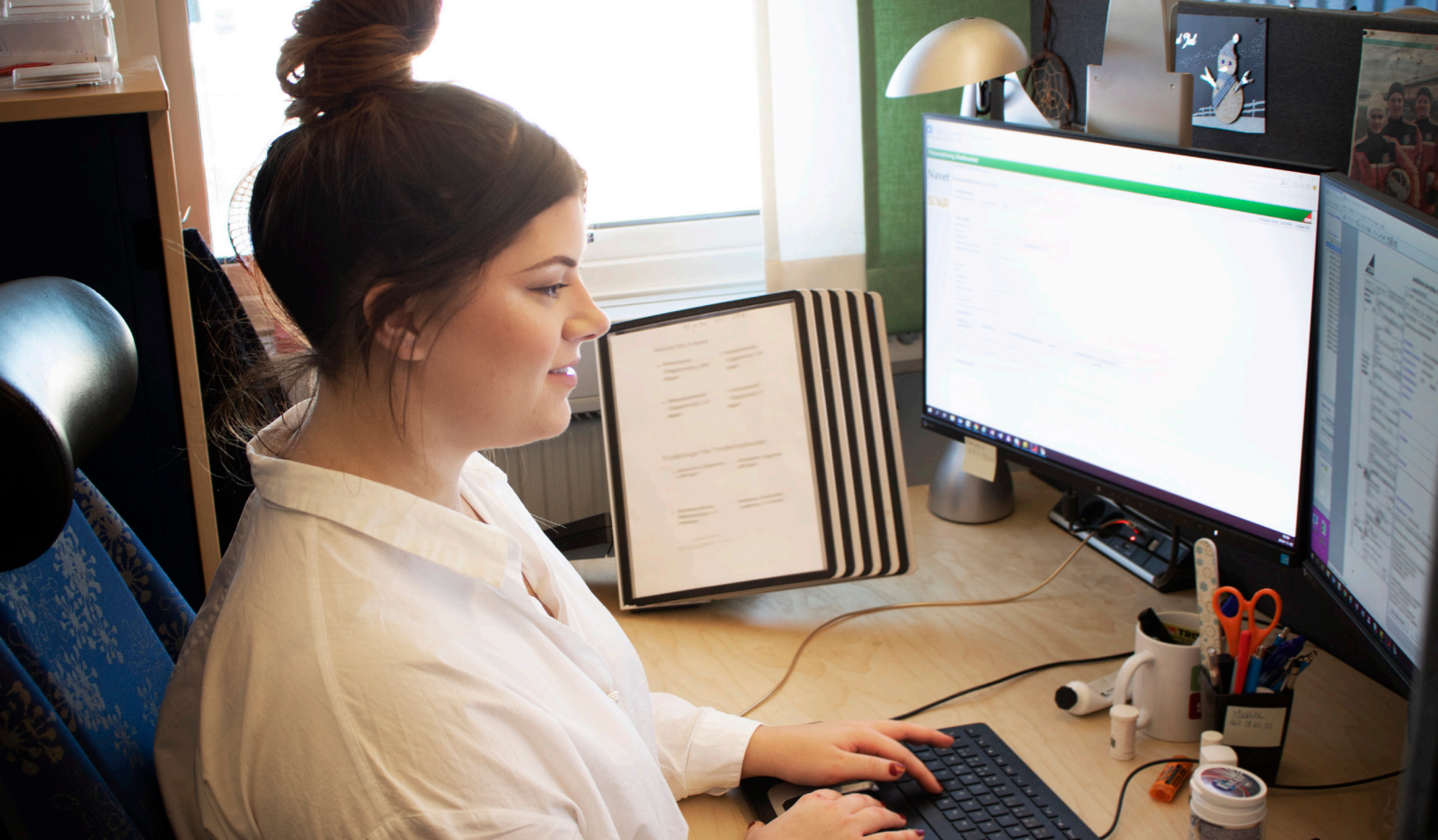
För att beräkna förväntade förluster på nyutlåningen i nuvarande lånesystem, annuitetslånet, har den totala utlåningen jämförts med totala förluster, både förväntade och konstaterade. Den totala utlåningen består av summan av utlånade medel från och med 1 juli 2001 till 31 december 2020. Konstaterade förluster består av summan av avskrivningar under samma period. Förväntade förluster består av den osäkerhet som finns i nuvarande lånestock. Beräkningen bygger på bokslutet 31 december 2020 och de beräkningar som har gjorts för att fastställa reserveringar för låneförluster. Utlånat belopp under perioden uppgår till 278 miljarder kronor, avskrivningar uppgår till 2,8 miljarder kronor och reserveringar för låneförluster uppgår till 11,6 miljarder kronor (exklusive kapitaliserade räntor). Totalt uppgår avskrivningar och reserveringar för låneförluster till 14,4 miljarder kronor, detta ska ställas i relation till utlånade medel på 278 miljarder kronor. Utifrån detta uppgår osäkerheten i utlånade medel till 5,2 procent, vilket innebär en minskning vid den senaste uppdateringen. För att den procentuella avsättningen ska bli mera stabil över tid har CSN därefter beräknat ett genomsnitt för de senaste 3 åren, vilket blir 5,5 procent.

Utifrån ovanstående resonemang föreslår CSN att 5,5 procents avsättning används som underlag till de beräkningar som avser avsättningar för förväntade förluster till kreditreserv.

Förväntade förluster på utlåning från och med 2014, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Utlåning	23 171,3	25 819,2	25 125,7	23 974,8	24 264,9
Återkrav	261,0	272,0	117,0	197,0	287,0
Procent avsättning	5,9%	5,5%	5,5%	5,5%	5,5%
Avsättning förväntade förluster	1 351,7	1 405,1	1 375,5	1 307,8	1 318,8

Avsättningen till kreditreserven beräknas bli 1,3 till 1,4 miljarder kronor per år under prognosperioden.

Konstaterade förluster för återkrav

Anslagsposten belastas av utgifter för avskrivningar av kapitaldelen på återkravsfordringar för lånetyperna studielån och annuitetslån. CSN prognostiserar en ökning av utgifterna under perioden 2021 – 2024. Det är för avskrivningar på grund av dödsfall, ålder och i samband med skuldsanering som ökningen beräknas.

Konstaterade förluster för återkrav, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Avskrivning av återkrav	13,4	15,5	16,5	17,0	17,5

Kreditreserven

Hanteringen av studielån anpassades år 2014 till budgetlagen. Från och med 2014 görs därför avsättningar till kreditreserven dels för konstaterade förluster på utlåning till och med 2013 och dels för förväntade förluster på utlåning från och med 2014. Utflödet från kreditreserven utgörs av avskrivningar av kapital och kapitaliserad ränta för lån tagna efter 1988. Det uppkommer normalt även en ränta som dock för närvarande är 0 procent, eftersom räntesatsen följer reporäntan (Riksbankens styrränta).

Kreditreserven, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Ingående balans	7 089,9	8 231,8	9 405,9	10 650,4	11 828,1
Avsättning för konstaterade förluster	490,0	470,0	558,0	541,0	545,0
Avsättning för förväntade förluster	1 351,7	1 405,1	1 375,5	1 307,8	1 318,8
Avskrivningar	-690,5	-701,0	-689,0	-671,0	-671,0
Ränta	-0,4	0,0	0,0	0,0	8,7
Utgående balans	8 231,8 ¹	9 405,9	10 650,4	11 828,1	13 029,6

¹ 2020 finns en justeringspost på 8,9 miljoner kronor, främst på grund av periodiseringar.

2.4 Statens utgifter för studiemedelsräntor (Anslag 15 1:4)

Anslaget är uppdelat i två anslagposter; Statens utgifter för studiemedelsräntor och Statens utgifter för räntor på återkrav.

Anslagsbelastning

Anslagsförbrukning, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Studiemedelsräntor ¹	184,6	102,3	34,1	1,0	125,4
Räntor på återkrav	-0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Anslagsförbrukning	184,5	102,3	34,1	1,0	125,8

¹ Inklusive finansiering av beräknad differens på servicekontot för räntor på 15,5 miljoner kronor år 2022 samt 1 miljon kronor 2023 respektive 2024. Ett särskilt avsnitt som förklarar denna differens följer.

Anslagsbelastningen är främst beroende av räntesatsen för CSN:s upplåning i Riksgäldskontoret. Varje tiondels procentenhet som upplåningsräntan avviker från den prognostiserade ökar eller minskar den subventionerade helårsräntan med cirka 77 miljoner kronor (beräknat med 2022 års förväntade skuldstock).

Statens utgifter för studiemedelsräntor

Anslagsposten belastas huvudsakligen av utgifter för nedsättning av studiemedelsräntor för studielån upplånade efter 1988, genom den 30-procentiga nedsättningen av räntesatsen till kund. Skuldstocken för CSN:s upplåning av studielån i Riksgäldskontoret uppgick vid utgången av 2020 till 239 miljarder kronor. I beloppet ingår även upplåningen av kapitaliserad ränta.

Räntesatsen för CSN:s upplåning av studielån i Riksgäldskontoret beräknas som ett icke-vägt genomsnitt av alla räntor under en treårsperiod på Riksgäldskontorets emissioner av statsobligationer och statsskuldväxlar⁷. De räntesatser som använts från och med 2022 har CSN beräknat med utgångspunkt från prognoser på statsobligationer och statsskuldväxlar från Konjunkturinstitutet.

CSN:s upplåningsränta för studielån i Riksgäldskontoret, 2020 – 2024

År	Räntesats	
2020	0,24	Fastställd
2021	0,08	Fastställd
2022	0,00	Prognos
2023	0,00	Prognos
2024	0,20	Prognos

⁷ Nominella statsobligationer och statsskuldväxlar (exklusive statsskuldväxlar med 3-månaders löptid).

Studiemedelsräntor, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Ingående lånestock	229 102,5	239 018,6	251 226,8	262 513,4	272 336,0
Kapitaliserad årsränta fg år ¹	115,0	123,0	69,0	0,0	0,0
Utbetalning lån	23 171,3	25 819,2	25 125,7	23 974,8	24 264,9
Återkrav	-261,0	-272,0	-117,0	-197,0	-287,0
Inbetalning kapital	-11 765,1	-12 237,0	-12 685,0	-12 976,0	-12 696,0
Inbetalning kap. rta.	-606,5	-495,0	-388,0	-279,0	-220,0
Avskrivningar	-690,5	-701,0	-689,0	-671,0	-671,0
Konverteringar	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7
Avräkning Försäkringskassan	-27,1	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0
Utgående lånestock ²	239 018,6	251 226,8	262 513,4	272 336,0	282 697,6
Ränta till Riksgäldskontoret (periodiserad) ³	554,2	288,7	49,4	0,0	415,2
Ränteutgift subvention cirka 30% ⁴	184,6	102,3	18,6	0,0	124,6

¹ Den obetalda årsräntan från föregående år kapitaliseras och upplånas i början på året.

² För 2020 finns en justeringspost på -21,1 miljoner kronor.

³ Räntan till Riksgäldskontoret periodiseras och betalas kvartalsvis i efterskott.

⁴ Subventionen är ungefär 30 procent, men kan variera något från år till år beroende på avrundningseffekter. Exklusive justering av differens på servicekontot för räntor.

Finansiering av differens på servicekontot för räntor

År 2014 anpassades hanteringen av studielån till budgetlagen. I samband med detta upprättades ett servicekonto för räntor i Riksgälden. Inbetalda löpräntor från låntagarna och upplånade kapitaliserade räntor förs till servicekontot. Till kontot förs också anslagsmedel motsvarande cirka 30 procent av räntefakturan från Riksgälden, eftersom låntagarnas ränta är reducerad med 30 procent på grund av att ränta på studielån inte är avdragsgill i deklARATIONEN. Vid betalning av räntefakturan tas medel från servicekontot för räntor. Avsikten är att summan av låntagarnas inbetalda ränta, upplånad kapitaliserad ränta och anslagsmedel motsvarande cirka 30 procent av räntefakturan ska motsvara räntekostnaden för lån finansierade i Riksgälden. Denna modell har varit i bruk sedan 1 januari 2014 och det har sedan dess uppstått en brist på cirka 13,5 miljoner kronor på servicekontot.

CSN har analyserat det underskott som modellen genererat. Slutsatsen är att det finns ett flertal orsaker som gör att räntekostnaderna i Riksgälden inte är finansierade fullt ut. Underskottet har uppstått på grund av orsaker som tidsfördröjning mellan inbetalning och amortering, avrundningseffekter, en övergångseffekt samt genom hanteringen av uppsagda lån och löpränta vid avskrivningar och återkrav.

Underskottet på 13,5 miljoner kronor utgången av 2020 beräknas öka till ungefär 15,5 miljoner kronor vid utgången av 2022. Därefter beräknas ett underskott på ungefär 1 miljon kronor per år. När räntesatsen på lånet i Riksgälden och räntan på studielån är låg ökar differensen långsammare. Vid ett högre ränteläge kommer bristerna i modellen att generera en differens som ökar snabbare på servicekontot för räntor.

För att finansiera bristerna i modellen föreslår CSN att medel tilldelas anslagsposten för studiemedelsräntor. Först med ett belopp på ungefär 15,5 miljoner kronor 2022, avseende differenser för perioden 2014 – 2022, och därefter med cirka 1 miljon kronor per år.

Statens utgifter för räntor på återkrav

Anslagsposten belastas med ränteutgifter för återkravsfordringar på lån tagna efter 1988. CSN:s upplåning av återkravsfordringar i Riksgäldskontoret uppgick vid utgången av 2020 till 497 miljoner kronor. Räntan för återkravsskulden är helt anslagsfinansierad. Räntesatsen baseras på Riksbankens styrränta (reporäntan). Reporäntan är för närvarande 0 procent och förväntas vara oförändrad fram till och med år 2023. Den reporänta CSN använt i beräkningarna är baserad på prognoser från Konjunkturinstitutet och Riksbanken.

CSN:s upplåningsränta i Riksgäldskontoret på lån för återkrav

År	Räntesats	
2020	-0,00	Årsgenomsnitt
2021	0,00	Prognos
2022	0,00	Prognos
2023	0,00	Prognos
2024	0,07	Prognos

Utgiftsprognosen för anslagsposten följer den beräknade utvecklingen av räntesatsen.

Statens utgifter för räntor på återkrav, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Räntor på återkrav	-0,0	0,0	0,0	0,0	0,4

2.5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk (Anslag 15 1:5)

Särskilda insatser för döva och hörselskadade elever och elever vid Rh-anpassad⁸ utbildning (Rg-bidrag)

Rg-bidraget betalas ut till ungdomar för gymnasiestudier för döva, hörselskadade eller svårt rörelsehindrade vid riksgymnasieskolor.

Rg-bidraget ska täcka utgifter för skäligen levnadskostnader och ges till ungdomar som bor tillfälligt på en utbildningsort. Bidraget lämnas antingen för att pendlingsavståndet till deras ordinarie bostad är för långt eller för att det finns andra särskilda skäl att den studerande ska bo på utbildningsorten under utbildningstiden. Förutom för boende får eleven bidrag även för kost, dagliga transporter, resor till hemorten, ledsagare eller andra merkostnader på grund av elevens funktionsnedsättning.

Antalet elever med Rg-bidrag uppgick till 313 under 2020, vilket är en minskning med drygt 30 elever jämfört med 2019. De kommande åren prognostiseras svagt minskande antal elever med Rg-bidrag medan den genomsnittliga utgiften per elev beräknas öka i takt med inflationen.

Antal elever med Rg-bidrag, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Antal elever	313	310	300	290	280

Utgift för Rg-bidrag, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Rg-bidrag	38,4	38,4	37,7	37,1	36,7

2.6 Studiestartsstöd (Anslag 15 1:7)

Anslaget får användas för utgifter för studiestartsstöd och tilläggsbidrag. Studiestartsstödet är inte pensionsgrundande. Studiestartsstödet infördes den 2 juli 2017. Målgruppen för studiestartsstödet är arbetslösa som är minst 25 år och som har kort tidigare utbildning. Det är kommunerna som rekryterar och beslutar om målgruppen.

Anslagsbelastning

Anslagsförbrukning, miljoner kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Studiestartsstöd	272,2	482,5	371,1	371,1	371,1
Tilläggsbidrag	21,3	37,5	28,9	28,9	28,9
Anslagsförbrukning	293,5	520	400	400	400

⁸ Rh-anpassad betyder 'anpassad till rörelsehindrade'.

Den 1 juli 2020 ändrades reglerna så att även en person som varit arbetslös kortare tid än sex månader (enligt tidigare regler), kan ha rätt till studiestartsstöd. Regeringen och riksdagen vill på så sätt möta upp det behov som nyligen arbetslösa kan ha av utbildning för att kunna återetablera sig på arbetsmarknaden.

Det blev ett lägre nyttjande av studiestartsstödet år 2020 jämfört med år 2019. Det kan till viss del bero på en budgetmotion om att ta bort anslagen helt från år 2020 och framåt. Kommunerna kom inte igång igen efter att regeringen sedan beslutade om att stödet skulle finnas kvar. Många sökte studiemedel istället när de inte kunde få studiestartsstöd. Det är först vid utfallet för september månad 2020 som man kan se en markant ökad användning.

Det är svårt att bedöma hur kommunerna kommer att fånga upp den ökade mängden arbetslösa och hur många som söker studiestartsstöd. CSN beräknar att det kommer att ske en ökning med anledning av hög arbetslöshet och den ändrade regeln vad gäller arbetslöshetsvillkoret.

År 2021 prognostiseras att 520 miljoner kronor kommer att utbetalas av anslaget på 542 miljoner kronor. CSN vet sedan tidigare att många kommuner inte använder hela sitt anslag och att omfördelningen inte brukar bli fullt optimal. Prognosen sätts därför inte till fullt nyttjande av anslaget. Det finns också många kommuner som gör av med hela sitt anslag och efterfrågar om mer pengar under året.

Antal personer med studiestartsstöd, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Studiestartsstöd	5 856	8 800	7 300	7 300	7 300

2.7 Återbetalning

I detta avsnitt görs prognoser över antalet låntagare och belopp för perioden 2021 – 2024.

Samtliga lånetyper

I tabellerna nedan visas en sammanställning av de olika lånetyperna för att ge en samlad bild över antalet lån samt hur CSN prognostiserar samtliga förändringar för lånen till och med 2024. Antalet lån beräknas öka.

Antal lån, alla lånetyper, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Återbetalningsskyldiga	1 431 820	1 436 988	1 457 000	1 483 000	1 513 000
Inte återbetalningsskyldiga ¹	229 567	262 903	267 000	265 000	262 000
Summa	1 661 387	1 699 891	1 724 000	1 748 000	1 775 000

¹ Med 'inte återbetalningsskyldiga' menas de låntagare som är i studier eller som vid ingången av ett kalenderår fått studiestöd någon gång under de senaste sex månaderna och som inte blivit återbetalningsskyldiga efter någon tidigare studieperiod.

Skuldstocken för annuitetslån ökar mer än minskningen inom lånetyperna studielån och studiemedel.

Låntagarnas skuld den 31 december, samtliga lån, miljarder kronor, 2020 – 2024¹

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Studiemedel	0,93	0,74	0,57	0,43	0,32
Studielån	29,87	26,13	22,71	19,67	16,96
Annuitetslån	207,87	223,72	238,15	250,82	263,57
Summa	238,67	250,59	261,43	270,92	280,85

¹ Exklusive uppsagda lån och återkravsskuld.

Hur många låntagare som finns netto framgår av nedanstående tabell där varje låntagare endast finns i en grupp beroende på vilka lånekombinationer som låntagaren har.

Antal låntagare netto den 1 januari, lånekombinationer samtliga lån, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Enbart studiemedel	35 200	29 991	25 500	21 500	18 500
Enbart studielån	205 718	185 816	165 000	146 000	127 000
Enbart annuitetslån	1 300 475	1 382 242	1 450 000	1 510 000	1 572 000
Studiemedel och studielån	9 040	7 925	7 000	6 000	5 200
Studiemedel och annuitetslån	1 406	1 131	850	600	400
Studielån och annuitetslån	48 569	41 075	34 000	28 000	23 000
Alla tre lånetyperna	803	685	585	500	400
Summa	1 601 211	1 648 865	1 682 935	1 712 600	1 746 500

Studiemedel före 1989

Antal återbetalningsskyldiga låntagare med studiemedel, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Antal	46 253	39 529	34 000	29 000	25 000

Antalet låntagare med lånetypen studiemedel har de senaste två åren minskat med 8 500 respektive 6 700 genom slutbetalningar och avskrivningar. Minskningstakten beräknas successivt avta till ungefär 4 000 vid ingången av år 2024.

I tabellen nedan visas hur låntagarnas skulder beräknas minska vid ett antagande om att regleringstalet blir 1,02 (skuldjustering). Detta motsvarar en ökning av konsumentprisindex med två procent per år. Det är möjligt att konvertera studiemedel till studielån eller annuitetslån.

Låntagarnas skuld, studiemedel, miljarder kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Skuld vid årets början	1,17	0,93	0,74	0,57	0,43
Konvertering	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inbetalning	-0,16	-0,14	-0,12	-0,10	-0,08
Avskrivning	-0,08	-0,07	-0,06	-0,05	-0,04
Skuldjustering	0,00	0,02	0,01	0,01	0,01
Skuld vid årets slut	0,93	0,74	0,57	0,43	0,32

Studielån mellan 1989 och den 30 juni 2001

Antal återbetalningsskyldiga låntagare med studielån, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Antal	263 908	235 273	206 000	180 000	155 000

Antalet låntagare med lånetypen studielån beräknas minska med 25 000 – 29 000 per år genom slutbetalningar. Det förekommer även konverteringar från studielån till annuitetslån.

Låntagarnas skuld, studielån, miljarder kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Skuld vid årets början	33,90	29,87	26,13	22,71	19,67
Konvertering	-0,05	-0,04	-0,03	-0,03	-0,02
Inbetalning	-3,48	-3,15	-2,80	-2,45	-2,11
Avskrivning ¹	-0,56	-0,59	-0,61	-0,62	-0,63
Ränta	0,06	0,03	0,03	0,05	0,05
Skuld vid årets slut	29,87	26,13	22,71	19,67	16,96

¹ Inklusivt återkrav.

Sammanläggningar mellan studielån och annuitetslån minskar. Fortfarande förekommer konverteringar från studiemedel till studielån.

Annuitetslån efter den 30 juni 2001

Antal låntagare med annuitetslån, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Återbetalningsskyldiga	1 121 659	1 162 186	1 217 000	1 274 000	1 333 000
Inte återbetalningsskyldiga ¹	229 567	262 903	267 000	265 000	262 000
Summa	1 351 226	1 425 089	1 484 000	1 539 000	1 595 000

¹ Med 'Inte återbetalningsskyldiga' menas de låntagare som är i studier eller som vid ingången av ett kalenderår fått studiestöd någon gång under de senaste sex månaderna och som inte blivit återbetalningsskyldiga efter någon tidigare studieperiod.

Antalet låntagare med annuitetslån ökar genom att de nya låntagarna är fler än dem som slutbetalar sina lån. Ökningstakten perioden 2022 – 2024 beräknas vara 55 000 till 59 000 låntagare per år.

Låntagarnas skuld, annuitetslån, miljarder kronor, 2020 – 2024

År	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Skuld vid årets början	194,08	207,87	223,72	238,15	250,82
Utlåning	23,17	25,82	25,13	23,97	24,26
Konvertering	0,05	0,04	0,03	0,03	0,02
Inbetalning	-9,12	-9,57	-10,12	-10,72	-11,34
Avskrivning ¹	-0,63	-0,63	-0,61	-0,60	-0,62
Ränta	0,32	0,19	0,00	0,00	0,43
Skuld vid årets slut	207,87	223,72	238,15	250,82	263,57

¹ Inklusive återkrav.

3. Ekonomiska villkor

3.1 Översikt över verksamhetens finansiering

Anslag (mnr)	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Utgiftsområde 15					
1:1 Studiehjälp	4 274,8	4 401,4	4 497,9	4 601,8	4 700,3
Anslagspost 1	4 161,4	4 286,3	4 364,8	4 462,7	4 555,1
Anslagspost 2	113,4	127,0	133,1	139,1	145,2
1:2 Studiemedel	17 440,4	19 301,2	18 703,0	18 106,3	18 288,0
Anslagspost 1 ¹	11 293,5	12 304,8	11 794,9	11 352,7	11 490,9
Anslagspost 2	2 411,0	2 590,1	2 558,3	2 445,3	2 497,7
Delpost 2	1 633,5	1 830,4	1 741,1	1 624,4	1 669,9
Delpost 3	193,2	201,5	224,3	227,1	231,8
Delpost 5	515,0	473,5	500,0	499,7	499,9
Delpost 7	66,9	84,6	92,9	94,1	96,0
Delpost 8	2,4	-	-	-	-
Anslagspost 3	3 104,7	3 675,8	3 635,1	3 607,2	3 571,3
Anslagspost 4	631,2	730,5	714,8	701,0	728,2
1:3 Avsättning för kreditförluster	1 855,2	1 890,6	1 950,0	1 865,8	1 881,3
Anslagspost 1	490,0	470,0	558,0	541,0	545,0
Anslagspost 2	1 351,7	1 405,1	1 375,5	1 307,8	1 318,8
Anslagspost 3	13,4	15,5	16,5	17,0	17,5
1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	184,5	102,3	34,1	1,0	125,8
Anslagspost 1	184,6	102,3	34,1	1,0	125,4
Anslagspost 2	-0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och viss föräldrautbildning i teckenspråk	38,4	38,4	37,7	37,1	36,7
Anslagspost 1	38,4	38,4	37,7	37,1	36,7
1:7 Studiestartsstöd	293,5	520	400	400	400
1:8 Centrala studiestödsnämnden m.m.	916,4	914,1	960,7	965,1	980,8
Anslagspost 1 ²	916,4	914,1	960,7	965,1	980,8
Summa	25 003,2	27 168,0	26 583,4	25 977,1	26 412,9

¹ Anslagsposten får även användas för utgifter för retroaktiva utbetalningar av vissa former av studiestöd som har upphört enligt regleringsbrev.

² Prognoserna för 2022-2024 är lika med anslagsprognoserna för perioden från inrapporteringsystemet Hermes med tillägg för ökade handläggningens volymer samt underfinansiering av reformen Bättre studiestöd högre upp i åldrarna.

3.2 Redovisning av inkomster

Inkomstkälla (mnr)	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
2340 Räntor på studielån	30,80	32,00	21,00	27,00	34,00
2342	30,80	32,00	21,00	27,00	34,00
Ränteinkomster på återkrav m.m.					
2562 Administrativa avgifter	675,86	695,90	711,00	709,20	709,20
4300 Återbetalning av studielån	418,33	427,02	298,02	359,01	408,01
4312	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01
Återbetalning av allmänna studielån					
4313	418,31	427,00	298,00	359,00	408,00
Återbetalning av studiemedel, varav					
– studiemedelsavgifter	161,37	142,00	116,00	95,00	78,00
– konvertering nya lån	1,06	1,00	0,90	0,80	0,70
– återkrav av studiemedel	1,02	0,90	0,80	0,80	0,70
– återkrav av bidrag	254,86	283,10	180,30	262,40	328,60
Totalsumma	1 124,99	1 154,92	1 030,02	1 095,21	1 151,21

3.3 Verksamhetsinvesteringar

(tkr)	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat	2025 Beräknat
Immateriella investeringar						
Datasystem, rättigheter m.m.	45 327	78 100	55 000	40 000	40 000	40 000
Materiella investeringar						
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	659	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Byggnader, mark och annan fast egendom	316	0	0	0	0	0
Summa verksamhetsinvesteringar	46 301	80 100	57 000	42 000	42 000	42 000
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	46 301	80 100	57 000	42 000	42 000	42 000
Summa finansiering	46 301	80 100	57 000	42 000	42 000	42 000

3.4 Särskild information om verksamhetsinvesteringar

(tkr)	Totalt	Ack utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat	2025 Beräknat
Verksamhetsinvesteringar per objekt							
Körkortslån	162 253	142 253	20 000	0	0	0	0
Hemutrustningslån	74 722	51 322	15 600	7 800	0	0	0
Bättre studiestöd högre upp i åldrarna	78 800	9 612	39 100	30 088	0	0	0
Förbättrad ansökan studiemedel	30 437	437	11 000	14 000	5 000	0	0
Summa utgifter för investeringar	346 212	203 624	85 700	51 888	5 000	0	0
Finansiering							
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjnings- förelagningen)	300 429	168 389	78 100	48 940	5 000	0	0
Utgiftsområde 15 anslag 1:8	45 783	35 235	7 600	2 948	0	0	0
Summa finansiering	346 212	203 624	85 700	51 888	5 000	0	0
Varav investeringar i anläggningstillgångar							
Datasystem, rättigheter m.m.	300 429	168 389	78 100	48 940	5 000	0	0
Summa investeringar i anläggningstillgångar	300 429	168 389	78 100	48 940	5 000	0	0

CSN har fyra pågående verksamhetsinvesteringar som överstiger 20 miljoner kronor. Totalt beräknas utgifterna för dessa investeringar att uppgå till 346 miljoner kronor fram till 2023. Cirka 300 miljoner kronor av dessa beräknas vara investeringar som finansieras med lån från Riksgäldskontoret.

- CSN har sedan 2017 utvecklat systemstöd för körkortslån och den totala kostnaden för detta beräknas uppgå till 162 miljoner kronor fram till och med 2021.
- Under 2018 påbörjades utvecklingen av systemstödet för Hemutrustningslån och kostnaden beräknas till 75 miljoner kronor fram till och med 2022.
- Under 2020 påbörjades utvecklingen av systemstöd för Bättre studiestöd högre upp i åldrarna som följd av att det i budgetpropositionen för 2021 avsattes pengar för att höja åldergränserna för rätt till studiemedel och för att samtidigt införa ett nytt lån. CSN beräknar att kostnaden för detta uppgår till 79 miljoner kronor.
- Under 2020 påbörjades också utveckling för Förbättrad ansökan studiemedel som beräknas till 30 miljoner kronor fram till och med 2023.

3.5 Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar

(tkr)	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat	2025 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret	209 033	228 015	274 315	289 015	282 315	272 115
Nyupplåning	46 301	80 100	57 000	42 000	42 000	42 000
Amorteringar	-27 319	-33 800	-42 300	-48 700	-52 200	-55 400
UB lån i Riksgäldskontoret	228 015	274 315	289 015	282 315	272 115	258 715
Beslutad/föreslagen låneram	262 000	300 000	350 000	350 000	350 000	350 000
Ränteutgifter	-10	0	0	0	0	0
Summa amorteringar och ränteutgifter	-27 309	-33 800	-42 300	-48 700	-52 200	-55 400
Finansiering av räntor och avskrivningar						
Utgiftsområde 15 anslag 1:8	27 309	33 800	42 300	48 700	52 200	55 400
Summa finansiering	27 309	33 800	42 300	48 700	52 200	55 400

CSN:s investeringar lånefinansieras via lån i Riksgäldskontoret. Investeringarna består i huvudsak av utveckling av it-stöd för handläggning och självservice som tas upp som immateriella anläggningstillgångar.

CSN hemställer om en låneram på 350 miljoner kronor för 2022. Det totala behovet under perioden beräknas uppgå till cirka 290 miljoner kronor.

3.6 Räntekontokredit

(tkr)	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Maximalt utnyttjad räntekontokredit under året	0	0	0	0	0
Minsta behållning på räntekontot under året	19 266	20 000	20 000	20 000	20 000
Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret	79 130	80 000	80 000	80 000	80 000
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	0	0	0
Beslutad/föreslagen räntekontokredit	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000

3.7 Övriga krediter i Riksgäldskontoret

(tkr)	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret ¹	229 589 536	239 515 485	251 732 185	263 013 285	272 836 885
Beräknad nyupplåning	23 548 438	26 215 200	25 312 600	24 172 600	24 552 600
Beräknad amortering	-13 600 780	-13 998 500	-14 031 500	-14 349 000	-14 182 500
UB lån i Riksgäldskontoret ²	239 515 485	251 732 185	263 013 285	272 836 885	283 206 985
Övrig kreditram ³	240 500 000	252 000 000	264 500 000	273 700 000	284 000 000
Kreditutnyttjande, genomsnitt (Övriga krediter)	234 552 511	245 623 835	257 372 735	267 925 085	278 021 935
Ränteantaganden, procent	0,24	0,08	0,00	0,00	0,20

¹ I de prognostiserade beloppen ingår kontot för studielån och kontot för återkravsskulden.

² För 2020 finns en justeringspost på -21 709 tusen kronor.

³ Övrig kreditram för år 2020 och 2021 visar angiven kreditram enligt regleringsbrev. Övrig kreditram för år 2022 till och med 2024 visar CSN:s förslag på kreditram för studielån, vilket är den prognostiserade utgående balansen inklusive en marginal.

Övrig kreditram för år 2022 till och med 2024 visar CSN:s förslag på kreditram för studielån, vilket är den prognostiserade utgående balansen inklusive en marginal. Marginalen avser främst att täcka för att lånebehovet är större i slutet av november och i början av december än vid årsskiftet.

Vi gör studier möjligt.